

විධායක සම්පිණ්ඩනය : ශ්‍රී ලංකාවේ වගවීම සම්බන්ධව සොයාබැඳ
උපදේශක කමිටුවේ වාර්තාව

කමිටුව විසින් සොයාගත් සනාථ කළ හැකි චෝදනා

යුද්ධයේ අවසන් අදියර සම්බන්ධයෙන් ශ්‍රී ලංකා ආණ්ඩුව විසින් මේ දක්වා පවත්වාගෙන ආ අදහසට වෙනස් වූ අදහසක් කමිටුවේ සනාථ කළ හැකි චෝදනා මගින් හෙළිකරනු ලබයි. ආණ්ඩුව පවසා සිටින්නේ කිසිදු සිවිල් ජීවිත හානියකින් තොර ප්‍රතිපත්තියක් මත සිය මානුෂික මෙහෙයුම දියත් කළ බවයි. මෙයට මුළුමනින්ම විරුද්ධව, කමිටුව විසින් සොයාගන්නා ලද සනාථ කළ හැකි චෝදනා ඔප්පු වුවහොත්, බඹඹෑ සහ ශ්‍රී ලංකා ආණ්ඩුව විසින් අන්තර්ජාතික මානුෂීය නීතිය සහ අන්තර්ජාතික මානව හිමිකම් නීතිය පුළුල් පරාසයක් තුළ දැඩි ලෙස උල්ලංඝනය කළ බව ගම්‍ය වන අතර, ඒ අතරින් සමහර චෝදනා යුධ අපරාධ සහ මනුෂ්‍යත්වයට එරෙහි අපරාධ ගණයට ද අයත් වනු ඇත. සැබැවින්ම, යුද්ධය පවත්වාගෙන ගිය ආකාරය මගින් ඉදිරිපත් වූයේ යුද්ධය සහ සාමය යන වාතාවරණයන් දෙකෙහිදීම පුද්ගලයාගේ අභිමානය ආරක්‍ෂා කිරීම සඳහා සම්පාදිත සමස්ත අන්තර්ජාතික නීතියටම ප්‍රබල පහරක් එල්ල වූ බවයි.

විශේෂයෙන්ම යුද්ධයේ අවසන් අදියර හා සම්බන්ධිත සනාථ කළ හැකි චෝදනා කමිටුව මගින් අනාවරණය කරගෙන තිබේ. 2008 සැප්තැම්බර් සහ 2009 මැයි 19 අතර කාලය තුළ සිවිල් ජීවිත විශාල ප්‍රමාණයකට හානි සිදුකරමින්, මහා පරිමාණයෙන් හා පුළුල් පරාසයක් තුළ එල්ල කරන ලද ෂෙල් වෙඩි ප්‍රහාර හරහා ශ්‍රී ලංකා යුධ හමුදාව තම හමුදාමය ක්‍රියාමාර්ග වන්නී ප්‍රදේශයට දියත් කරන ලදී. මෙම හමුදා ක්‍රියාමාර්ග තුළින් වන්නී ජනතාව අධික ලෙස පීඩාවට පත් විය. 330,000 පමණ සිවිල් වැසියන් ප්‍රමාණයක් සීමිත ප්‍රදේශයකට කොටු වූ අතර ඔවුන් ෂෙල් වෙඩි ප්‍රහාරවලින් පලා ගිය නමුත් බඹඹෑ ය විසින් ප්‍රාණ ඇපකරුවන් ලෙස රඳවා ගන්නා ලදී. යුද්ධය සම්බන්ධයෙන් ඉදිරිපත් කරන ලද විවේචන සහ මාධ්‍ය නිහඬ කිරීමට සහ බයගන්වීමට ආණ්ඩුව විසින් විවිධ තර්ජන සහ ක්‍රියාමාර්ග භාවිතා කළ අතර ඒ අතරට පුද්ගලයන් අතුරුදහන් කරවීමට සහ පැහැරගෙන යාමට සුදු වෑන් භාවිතය ද අයත් වේ.

බර අවි ප්‍රහාර නතර කරන ලෙස දන්වා තිබියදීත් සිවිල් වැසියන් සඳහා වෙන් කරන ලද යුධ මුක්ත කලාප තුනකට ආණ්ඩුව විසින් මහා පරිමාණයෙන් ෂෙල් වෙඩි ප්‍රහාර එල්ල කරන ලදී. තුවාල ලැබුවන් සහ ඔවුන්ගේ ඥාතීන් බේරා

ගැනීමට වෙරළාසන්නයට පැමිණි අන්තර්ජාතික රතුකරුස කමිටුවට (ICRC) අයත් නොකාවලට ද, ආහාර බෙදා හැරීමේ මාර්ගවලට ද, එක්සත් ජාතීන්ගේ මධ්‍යස්ථානයට ද ෂෙල් වෙඩි ප්‍රහාර එල්ල කරන ලදී.

යුද්ධයේ අවසන් අදියර තුළ වැඩි වශයෙන් සිවිල් ජීවිත හානි සිදු වූයේ ආණ්ඩුව විසින් එල්ල කරන ලද ෂෙල් වෙඩි ප්‍රහාර මගිනි. ආණ්ඩුව ක්‍රමානුකූලව ඉදිරි ආරක්‍ෂක වලල්ලෙහි පිහිටි රෝහල්වලට ෂෙල් ප්‍රහාර එල්ල කරන ලදී. වන්නියේ පිහිටි සියලු රෝහල් අට්ටේ ප්‍රහාරවලට ලක් කළ අතර, ඒවායේ පිහිටීම පිළිබඳ අති මනා අවබෝධය නොසලකා ආණ්ඩුව විසින් නැවත නැවතත් ප්‍රහාර එල්ල කරන ලදී.

යුධ කලාපය තුළ ආහාර හා වෛද්‍ය පහසුකම්, විශේෂයෙන්ම ගලු පහසුකම් ඇතුළු මානුෂීය ආධාර සැපයූ පුද්ගලයන් පවා ආණ්ඩුව විසින් ක්‍රමානුකූලව ඉවත් කරන ලදී. මේ තුළින් යුධ කලාපය තුළ ඉතිරිව සිටි සිවිල් වැසියන්ගේ ප්‍රමාණය හිතාමතාම අවතක්සේරු කරන ලදී. දස දහස් සංඛ්‍යාත ජීවිත ප්‍රමාණයක් 2009 ජනවාරි සිට මැයි දක්වා හානි වූ අතර ඔවුන්ගෙන් බොහොමයක් අවසන් දින කිහිපය තුළ තුළ සිදුවූ ජන සංහාරය තුළ නිර්නාමිකව මිය ගියේය.

ආණ්ඩුව විසින්, යුධ ප්‍රදේශය අත්හරින ලද යුධ වින්දිතයන් සහ යුද්ධයෙන් දිවි ගලවාගත්තුවන් තවදුරටත් හානියට සහ දුෂ්කරතාවලට පත්කරන ලදී. කිසිදු හානිර් පරික්ෂාවකින් හෝ විනිවිදභාවයකින් තොරව බඹඹෂ සැකකරුවන් අනාවරණය කර ගැනීම සඳහා කටයුතු කරන ලදී. වෙන්කොටගත් හා හඳුනාගත් සමහර දෙනා වහාම මරණයට පත් කරන ලද අතර සමහර කාන්තාවන් දූෂණය කරන ලදී. උගත් පාඨමි හා සංහිදියා කොමිසම :බබසාක්* හමුවේ අතුරුදහන් වූවන්ගේ බිරිත්දැවරුන් සහ ඥාතීන් විසින් දෙන ලද සාක්ෂි තුළින් ඔවුන් පිළිබඳ නැවත ගණනය කැගැහීම සිදු විය. සියළු අභ්‍යන්තර අවතැන්වූවන් සංවෘත කඳවුරු තුළ රඳවා ගබා ගන්නා ලදී. කඳවුරු තුළ වූ අතිවිශාල ජනගහණය දරණු තත්වයන්ට මග පෑදීය. එනම් රැඳවුම්කරුවන්ගේ මූලික සමාජ සහ ආර්ථික අයිතීන් උල්ලංඝනය කිරීම සහ බොහෝ ජීවිත ප්‍රමාණයක් අනවශ්‍ය ලෙස අහිමි වීම සිදු විය. කඳවුරු තුළ සිටි සමහර දෙනා අධික ලෙස ප්‍රශ්න කිරීම්වලට සහ වධ හිංසාවන්ට භාජනය විය. බඹඹෂ සැකකරුවන් බාහිර ලෝකය සමග කිසිදු සම්බන්ධතාවයකින් තොරව රඳවා තැබූ අතර එය ඔවුන් තවදුරටත් පීඩාවට ලක් කිරීමට මග පෑදීය.

යුධ පෙරමුණෙහි වූ හයානක තත්ත්වය නොසලකා බලමින් ය විසින් සිවිල් වැසියන් ප්‍රාණ ඇපකරුවන් ලෙස රඳවා තබා ගත් අතර සමහර අවස්ථාවලදී තමන් සහ ඉදිරියට පැමිණෙන හමුදාව අතර උපක්‍රමශීලී මිනිස් පළිහක් ලෙස ද ඔවුන් භාවිතා කරන ලදී. බලමින් ය විසින් යුද්ධය පුරාවට බලහත්කාර බඳවා ගැනීම් සිදුකරන ලදී. නමුත් යුද්ධය අවසන් අදියරේදී මෙම තත්ත්වය කැපී පෙනෙන ලෙස වැඩි වූ අතර වයස අවුරුදු 14 වැනි ලාබාල ළමුන් ඇතුළු සියලු වයස් කාණ්ඩයන්ට අයත් පුද්ගලයන් බලහත්කාරයෙන් බඳවා ගන්නා ලදී. බලමින් ය විසින් සිවිල් වැසියන්ට ඔවුන්ගේ ආරක්ෂාව සඳහා අගල් කපා ගැනීමට බල කළ අතර එය කැරලි කරුවන් සහ සිවිල් වැසියන් වෙන්කර හඳුනා ගැනීමට අපහසු වීමට හේතු වූ අතර එමගින් සිවිල් වැසියන්ට සිදුවූ හානිය තීව්‍ර කළේය. මේ සියල්ල සිදුකරන ලද්දේ පැහැදිලිව පරාජය වන යුද්ධයක් නොනවත්වා කරගෙන යාමට ය. බලමින් යේ අල්තාරය මත බොහෝ සිවිල් වැසියන් ජීවිත පූජා කළ අතර ඔවුන්ගේ සියලු උත්සාහයන් සිය ජ්‍යෙෂ්ඨ නායකත්වය රැකගැනීමට විය.

2009 පෙබරවාරි සිට යුධ කලාපයෙන් ඉවත් වීමට උත්සාහ කරන ලද සිවිල් වැසියන්ට බලමින් ය විසින් ප්‍රහාර එල්ල කිරීමට පටන් ගත් අතර එය යුද්ධයේ අවසන් අවධියේදී සිදුවූ ජීවිත හානිවලට සැලකිය යුතු දායකත්වයක් විය. අභ්‍යන්තර අවතැන් වූවන් විශාල කණ්ඩායම් වශයෙන් සිටි ස්ථානවලට ඉතා ආසන්නයෙන් ආට්ලර් ප්‍රහාර එල්ල කරන ලද අතර අභ්‍යන්තර අවතැන්වූවන් හෝ සිවිල් වැසියන් රඳවා සිටි රෝහල් වැනි ස්ථාන ආශ්‍රිතව යුධ උපකරණ ගබඩා කර තබන ලදී. යුද්ධයේ අවසන් අවධිය පුරාවටම බලමින් ය විසින් නම මරාගෙන මැරෙන ප්‍රහාර යුධ කලාපයෙන් පිටත එල්ල කරන ලදී. ගැටුමේ පූර්ව අවධීන්ට සාපේක්ෂව හානි පමුණුවන ප්‍රහාර එල්ල කිරීමට ඔවුනට ඇති හැකියාව අඩු වී තිබුණ ද යුධ කලාපයෙන් පිටත දී සිවිල් වැසියන්ට එරෙහි ප්‍රහාර තුළින් දැඩි ප්‍රහාර පමුණුවන ලදී.

එම නිසා සමස්තයක් ලෙස ශ්‍රී ලංකා රජය විසින් සිදුකරන ලද දරුණු උල්ලංඝනය කිරීම් සම්බන්ධයෙන් කමිටුව විසින් සොයාගත් සනාථ කළ හැකි චෝදනා ප්‍රධාන ආකාර පහකින් සමන්විත වේ.

- I. පුළුල් පරාසයක එල්ල කරන ලද ජෛල ප්‍රහාර මගින් සිවිල් වැසියන් ඝාතනය කිරීම.
- II. රෝහල් සහ මානුෂීය ඉලක්කයන් වෙත ජෛල ප්‍රහාර එල්ල කිරීම.
- III. මානුෂීය ආධාර ප්‍රතික්ෂේප කිරීම.

- IV. මානව හිමිකම් උල්ලංඝනය කිරීම මගින් බඹඹූ සැකකරුවන් හා අභ්‍යන්තර අවතැන්වූවන් ඇතුළු යුධ වින්දිතයන් සහ දිවි ගලවාගත් පුද්ගලයන් හිංසනයට පත් කිරීම.
- V. මාධ්‍යයට සහ ආණ්ඩුවට කරන ලද විවේචනවලට එරෙහිව සිදුකරන ලද ඒවා ඇතුළත්ව යුධ කලාපයෙන් පිටත සිදුකරන ලද මානව හිමිකම් උල්ලංඝනය කිරීම්

යුද්ධයේ අවසන් අදියර හා සම්බන්ධිතව බඹඹූ ට එරෙහිව කමටුව විසින් සොයාගනු ලැබූ සනාථ කළ හැකි චෝදනා මගින් දරුණු උල්ලංඝනය කිරීම් මූලික අකාර හයක් හෙළිදරව් කරයි.

- I. සිවිල් වැසියන් මිනිස් පළිහක් ලෙස භාවිත කිරීම.
- II. බඹඹූ න් මිදි පලා යෑමට තැත් කළ සිවිල් වැසියන් ඝාතනය කිරීම
- III. බාලවයස්කාර ළමුන් බලහත්කාරයෙන් බඳවා ගැනීම.
- IV. ශ්‍රමය බලහත්කාරයෙන් ලබා ගැනීම.
- V. මරාගෙන මැරෙන ප්‍රහාර මගින් සිවිල් වැසියන් ඝාතනය කිරීම.

වගවීම :

අන්තර්ජාතික මානව හිමිකම් නීතිය දරුණු ලෙස උල්ලංඝනය කිරීම සම්බන්ධයෙන් වගවීම තෝරා ගැනීමක් හෝ ප්‍රතිපත්තිමය කාරණයක් නොව දේශීය හා අන්තර්ජාතික නීතිය යටතේ වගකීමකි. මෙම උල්ලංඝනය කිරීම්වලට අදාළ සනාථ කළ හැකි චෝදනා, දැඩි විමර්ශනයක් හා අපරාධවලට වගකිවයුත්තන්ට එරෙහිව නීතිමය ක්‍රියාමාර්ගයන් ඉල්ලා සිටී. මේවා ඔප්පු වුවහොත් ශ්‍රී ලංකා හමුදාපතිවරුන් හා රජයේ ජ්‍යෙෂ්ඨ නිලධාරීන් ද, සන්නද්ධ සහ සිවිල් බඹඹූ නායකයින් ඇතුළු වගකිවයුතු බොහෝ දෙනා ජාත්‍යන්තර අපරාධ සඳහා වගකීම බාරගත යුතු වේ.

එසේම වගවීමට විමර්ශනය කිරීම සහ අපරාධවලට වගකිවයුත්තන්ට එරෙහිව නීතිමය ක්‍රියාමාර්ග ගැනීම ඉක්මවා යයි. එය මානව හිමිකම් සහ අභිමානය උල්ලංඝනය කිරීම්වලට අදාළ ආයතන සහ පුද්ගලයින්ගේ දේශපාලන, නීතිමය සහ සදාචාරමය වගකීම ආමන්ත්‍රණය කරන පුළුල් ක්‍රියාවලියක් විය යුතුය. ඉහත සඳහන් අන්තර්ජාතික ප්‍රමිතීන්ට එකඟව සත්‍ය සොයා ගැනීම,

යුක්තිය සහ වින්දිතයන් සඳහා වින්දි ලබා දීම වගවීමට අත්‍යවශ්‍යයෙන්ම අන්තර්ගත වේ. තම රටේ පුරවැසියන්ගේ අයිතීන් උල්ලංඝනය වී ඇති අවස්ථාවක රාජ්‍යයේ භූමිකාව හා වගකීම පිළිබඳව රාජ්‍ය නිලවශයෙන් දැනුවත් වීම වගවීමට අයත් තවත් කාර්යයකි. එක්සත් ජාතීන්ගේ ප්‍රතිපත්ති ආරක්‍ෂා කරගනිමින් සියල්ලට ගැලපෙන එකක්” හෝ වගවීමට අදාලව, විදේශීය මොඩලයක් ආනයනය කිරීම කමිටුව විසින් නිර්දේශ නොකරයි. ඒ වෙනුවට එය පුළුල් පුරවැසි සහභාගීත්වය, ජාතික අවශ්‍යතාවයන් සහ අභිලාශයන් සම්බන්ධවන ඒ මත පදනම්වූ වගවීමේ ක්‍රියාවලියක අවශ්‍යතාවය හඳුනාගනී.

කෙසේ වුව ද ඕනෑම දේශීය ක්‍රියාවලියක් අන්තර්ජාතික ප්‍රමිතීන්ට අනුකූල විය යුතුය. එබැවින් වගවීම සම්බන්ධයෙන් ශ්‍රී ලංකාවේ ප්‍රවේශය තක්සේරු කළ යුත්තේ ඉහල ප්‍රමිතීන්ට සහ යුද්ධයේ අවසන් අදියරේ වින්දිතයන්ට සත්‍ය, යුක්තිය සහ වින්දි ලැබීමට ඔවුන්ට ඇති අයිතිය පැහැදිලිවම හඳුනාගැනීම සඳහා වන සංසන්දනාත්මක අත්දැකීම්වලට එදිරිව ය.

යුක්තිය ප්‍රතිස්ථාපනය කිරීම අවධාරණය කරමින් සංහිදියාවට සහ වගවීම සමබරව පවත්වාගෙන යාමට පෙළඹෙන බව රජය විසින් දන්වා තිබේ. යුක්තිය ප්‍රතිස්ථාපනය කිරීමක් හා ප්‍රතිඵල දෙන යුක්තියක් අතර තේරීමක් පිළිබඳ නිශ්චිත ප්‍රකාශයක් වැරදි දෙබෙදුමක් ඉදිරිපත් කරයි. මෙම ද්විත්වයම අවශ්‍ය ය. තවදුරටත් ආණ්ඩුවේ යුක්තිය ප්‍රතිස්ථාපනය කිරීම සඳහා ඇති මතය දෝෂ සහිත බව කමිටුවේ අදහසයි. මන්ද එය ආණ්ඩුවේ අතීත ප්‍රතිපත්ති සම්බන්ධ නොපැහැදිලි මතයක් දැරීම, ත්‍රස්තවාදයෙන් සිවිල් ජනයා ආරක්‍ෂා කිරීමට අපොහොසත් වීම, වින්දිතයා මූලික වගවීමක් විශේෂයෙන් සත්‍ය, යුක්තිය සහ වින්දි ගෙවීමක් පිළිබඳ මූලිකව යොමු වූ තත්ත්වයන් පිළිබිඹු නොකරයි. තවදුරටත් බඹඹෑ සාමාජිකයන් සම්බන්ධයෙන් දකුණුමුතු කිරීමට අදාල ආණ්ඩුවේ උපායන් පැහැදිලි ය. බහුතරයක් දෙනා පුනරුත්ථාපනය කිරීම යුධ වැදි අයට ලිහිල් දකුණුමුතු දීම ඒ අතර වේ. කමිටුවට අනුව ආණ්ඩුවේ දෙපැති මතය නම් ආණ්ඩුවේ සහ බඹඹෑ අතීත වගකීම් පිළිබඳ ආණ්ඩුවේ තීරණයන් සහ යුද්ධයේ අවසන් අදියරෙහි සහ ඉන්පසු පැමිණිලි විභාග කිරීම හෝ එහි ප්‍රතිඵලයක් ලෙස කඩවිය හැකි නීති සම්බන්ධයෙන් දැඩි පරීක්ෂණයක් සිදුකිරීමට සූදානමක් නැති වීමයි.

වගවීම සම්බන්ධයෙන් රජයේ මතය ජාත්‍යන්තර ප්‍රමිතීන් හා අනුකූල නැති බව කමිටුව නිගමනය කරයි. දෙපාර්ශවයෙන්ම සිදු කරන ලද උල්ලංඝනය කිරීම් සම්බන්ධ චෝදනාවලට අවංකවම රජය විසින් ආමන්ත්‍රණය කිරීම සහ යුධ වින්දිතයන්ගේ අයිතීන් සහ අභිමානය උදෙසා වගවීම සඳහා වන ප්‍රවේශයෙහි

කේන්ද්‍රීය ස්ථානගත කිරීම සිදුනොවනනාක් රජයේ වගවීම සම්බන්ධ ක්‍රියාමාර්ග අභ්‍යන්තර අපේක්ෂාවන්ට අනිමුඛ නොවේ.

උගත් පාඩම් හා සංහිදියා කොමිසම

2002 සටන් විරාම ගිවිසුමේ සිට 2009 මැයි යුද්ධය අවසානය තෙක් කාලය අධීක්ෂණය කිරීමේ මූලික ප්‍රතිපත්තිය පෙරදැරි කොට රජය විසින් උගත් පාඩම් හා සංහිදියා කොමිසම ස්ථාපිත කරන ලදී. උගත් පාඩම් හා සංහිදියා කොමිසම ශ්‍රී ලංකාවේ ගැටුම් සම්බන්ධයෙන් ජාතික සංවාදයක් ආරම්භ කිරීමට වැදගත් අවස්ථාවක් නිර්මාණය කරන ලදී. මෙවැනි සංවාදයක අවශ්‍යතාවය, විශාල ජන සංඛ්‍යාවක් විශේෂයෙන්ම ස්ව කැමැත්තෙන් ඉදිරියට විත් ස්ව කැමැත්තෙන් කොමිසම හමුවේ සාක්ෂි දුන් යුධ වින්දිතයන්ගෙන් පෙන්වුම් කරයි. කෙසේ වුවත් එහි සංයුතිය සහ සාමාජිකයන්ගේ අභ්‍යන්තරයේ වූ විවිධ ආශාවන් සඳහා වූ ගැටුම් නිසාවෙන් ස්වාධීනත්වය සහ අපක්ෂපාති බව සම්බන්ධ මූලික ජාත්‍යන්තර ප්‍රමිතීන් සංතෘප්ත කිරීමට උගත් පාඩම් හා සංහිදියා කොමිසම අසමත් විය. උගත් පාඩම් හා සංහිදියා කොමිසමෙහි නියෝගට එහි කාර්යයන් සහ ක්‍රමවේදයන් අද දක්වා ජාත්‍යන්තර මානුෂීය සහ මානව හිමිකම් හිතිය උල්ලංඝනය කිරීම් සම්බන්ධව විමර්ශනයක් කිරීමක් හෝ දශක ගණනක් දිගු ජනවාර්ගික ගැටුමට මූලික වූ මූල හේතූන් පිළිබඳ සොයා බැලීමටවත් අසමත් විය. ඒ වෙනුවට ඉහත සඳහන් කළ පුළුල් දේශපාලන වගකීම් සහගත වීම් සම්බන්ධ මතය දැඩි ලෙස නාභිගත කිරීම නිසා රජය විසින් ඉදිරියට ගෙන ආ වගකීම් දෝෂ සහගත සහ පක්ෂපාති සංකල්පයන් ඇති කළේය. සන්නද්ධ අරගලයේ අවසන් අදියරේදී සිදුවූයේ කුමක්ද යන්න පිළිබඳව අවංක, සත්‍ය ගවේෂණයක් සිදු නොකිරීම දෙපාර්ශවය විසින්ම යුද්ධයේදී සිදු කරන ලද උල්ලංඝනයන් පිළිබඳ අපක්ෂපාති සහ ක්‍රමානුකූල පරීක්ෂණයක් සිදු නොකිරීම, යුධ වින්දිතයන්ට ගෞරවනවිතව සිය අභිමානයට හා විඳවීම්වලට අදාලව සැලකිය හැකි ප්‍රවේශයක් ඉදිරිපත් නොකිරීම, සාක්ෂිකරුවන්ට සත්‍ය ලෙසම පෞද්ගලික අවධානයක් ඇති තත්ත්වයන්හිදී පවා ඒ සඳහා ආරක්ෂාව නොසැපයීම ඉන් ඇති වූ ප්‍රතිඵලයන් ය. සමස්තයක් ලෙස උගත් පාඩම් හා සංහිදියා කොමිසම දැඩි ලෙස දෝෂ සහගතය. එලෙසම ඵලදායක වගවීමේ දේශපාලන යාන්ත්‍රණයක් සඳහා අන්තර්ජාතික ප්‍රමිතීන් අනිමුඛ නොවීය. එම නිසා එය ශ්‍රී ලංකාවේ ජනාධිපති සහ මහලේකම්වරයා අතර ඒකාබද්ධ බැඳීමක් නෘප්ත නොකරයි.

අනෙකුත් දේශීය යාන්ත්‍රණයන්

සංහදියා කොමසමේ ප්‍රතිඵල හෝ එහි කාර්යයන් නෙසලකා හිනි පද්ධතියේ වගවීමේ ක්‍රියාවලිය නොනැවති පවත්වාගෙන යාමට ප්‍රධාන භූමිකායක් ඉටුකළ යුතුය. කෙසේ වුව ද හිනි පද්ධතියේ වර්තමාන ව්‍යුහයේ සහ අතිත ක්‍රියාකාරීත්වයට අදාල නිරීක්ෂණයන් මත පදනම්ව වර්තමාන දේශපාලන වටපිටාව එය විසින් යුක්තිය පසඳිලනු ඇති බවට කමටුව මඳ විශ්වාසයක් තබා ඇත. මෙයට හේතුව හැකියාවේ ඇති ඌනතාවයට වඩා දේශපාලන කැමැත්තෙහි ඇති අඩු බවයි. විශේෂයෙන් හිනි පද්ධතියේ මෑත කාලීනව, බලය ජනාධිපති ධුරය වටා සංකේන්ද්‍රගත වීම හිසා දුර්වල වී තිබේ.

වගවීම සම්බන්ධයෙන් ඇති බාධා

කමටුව සිය කටයුතු කරගෙන යන කාලය තුළ තත්කාලීන ශ්‍රී ලංකාවට ඇති ගැටළු, එනම් තවදුරටත් ආමන්ත්‍රණය නොකරන ලද, වගවීම සම්බන්ධයෙන් ඇති අවශ්‍යතාවයකට බාධා ඇතිවිය හැකි ස්ථිර සාමයක් වෙනුවෙන් අනාගත කටයුතු යටපත් කළ හැකි ගැටලු සම්බන්ධයෙන් නිරීක්ෂණය කළේය. විශේෂයෙන්ම පහත සඳහන් ඒවා ඊට අයත් වේ.

- I. ආණ්ඩුව පාර්ශවයෙන් ත්‍රස්තවාදය පරාජය කිරීමට අධිෂ්ඨානයක් තිබීම සහ ඒ සඳහා හැකියාවක් වර්ධනය කර ගැනීම පිළිබඳව පවතින කතිකාව ඔස්සේ ප්‍රකාශයට පත් කරනු ලබන යුධ ජයග්‍රහණ පිළිබඳ උන්මාදය, ස්වායත්තතාවය, පිළිගැනීම හා දෙමළ ජනතාවගේ අභිලාශයන්ට ඉඩක් නොදීම සහ යුධමය උපාය මාර්ගයන් තුළ අහිමි වූ ජීවිත පිරිවැය ප්‍රතික්ෂේප කිරීම.
- II. ජනවාර්ගිකත්වය මත පදනම් වූ දේශපාලන, සමාජීය සහ ආර්ථික බහිෂ්කරණයට තුඩු දෙන බහිෂ්කරණ ප්‍රතිපත්තින් ප්‍රත්‍යක්ෂ ලෙසම, නැතහොත් සත්‍ය වශයෙන්ම ගැටුමෙහි කේන්ද්‍රස්ථානය වූ බව.
- III. යුද්ධය පැවති කාලයෙහි වූ ක්‍රියාමාර්ග හිඳිසි හිනි රෙගුලාසි සහ ත්‍රස්තවාදය වැළැක්වීමේ පහත පමණක් නොව, තවදුරටත් පෙර පැවති යුධ කලාප මිලිටරිකරණය සහ අර්ධ හමුදා බල ඇණි භාවිතයට බය ගැන්වීම සහ හිංසනය පවත්වාගෙන යනු ලබන බිය ජනක වාතාවරණයන් ඇතිකර තිබීම.

IV. ප්‍රජාතාන්ත්‍රික ආණ්ඩුකරණයට විරුද්ධව මාධ්‍යට සීමා පනවමින් මූලික පුරවැසි අයිතීන්ට සීමා පනවමින් සහ තවදුරටත් ත්‍රස්තවාදය වැළැක්වීමේ පනත හා සම්බන්ධ කරමින් හදිසි නීති රෙගුලාසි ක්‍රියාත්මක කිරීම, මානව හිමිකම් ආරක්‍ෂා කිරීම තහවුරු කරමින් නිල වශයෙන් සිදු කරන වැරදිවලට ආමන්ත්‍රණය කිරීමට ඇති නීතිමය පද්ධතියට බාධාවක් වී තිබේ. ඊට සමානව යුද්ධයෙහි අවසන් අදියර තුළ සිදු වූ සනාථ කළ හැකි චෝදනා සම්බන්ධයෙන් අනෙකුත් අපරාධ සම්බන්ධයෙන් ඵලදායී වගවීමේ යාන්ත්‍රණයක් යුධ අධිකරණ පද්ධතිය මගින් ක්‍රියාත්මක කරන බවට කිසිදු සාක්ෂියක් කමිටුව මගින් දැක නැත.

ඒ සම්බන්ධයෙන් කටයුතු කළ හැකි අනෙකුත් (දේශීය) අභ්‍යන්තර ආයතන ද දැඩි දුර්වලතාවයක් මේ සම්බන්ධයෙන් කටයුතු කිරීමේදී දක්වා තිබේ. දශක තුනක් පුරාවට මානව හිමිකම් සම්බන්ධ බරපතල සිද්ධීන් විමර්ශනය කිරීම සඳහා විමර්ශන කොමිසම් ස්ථාපිත කර තිබේ. සමහර ඒවා අරමුණු කළ කරුණු සොයා ගන්නා ද ඉතා දැඩි ලෙස මෙම කොමිසම තමන් විසින් හඳුනාගත් මානව හිමිකම් උල්ලංඝනය කිරීම් පිළිබඳ වගවීම අසාර්ථක වී තිබේ. බොහොමයක් කමිටු මහජන වාර්තාවක් ඉදිරිපත් කිරීමට අපොහොසත් වූ අතර කරන ලද නිර්දේශ ක්‍රියාත්මක කරන ලද්දේ කලාතුරකිනි. ශ්‍රී ලංකා මානව හිමිකම් කොමිසම වගවීම සම්බන්ධ සමහර අංශ කෙරෙහි වර්ධනයන් පෙන්නුම් කළ ද අතරුදහන් වූවන් සම්බන්ධයෙන් සහ රැඳවුම්කරුවන්ගේ සුභසාධන කටයුතු සම්බන්ධයෙන්ද එය දේශපාලන කැමැත්තක් සහ උපාය කෝෂලයක් පෙන්නුම් කිරීමේ අවශ්‍යතාවය කමිටුව විසින් තවදුරටත් විශ්වාස කරයි.

V. දශක ගණනාවක් පුරා බඹඹෑ ට ඉතා විශාල වශයෙන් මානසික ජවය සහ භෞතික සහාය ලබා දුන් දෙමළ ඩයස්පෝරාවේ භූමිකාව සහ ඔවුන්ගෙන් සමහරක් දෙනා විසින් බඹඹෑ ය විසින් වන්නියෙහි සිදුකරන ලද මානුෂීය ව්‍යසනයන් ප්‍රතිකේෂප කිරීම, කල්පවිනිත සාමයක් ඇතිකිරීම වෙනුවෙන් සහ ඒ සම්බන්ධ වගවීමට තවදුරටත් බාධා නිර්මාණය කරයි.

අතීතයෙහි පුළුල් රටාවන් පිළිබඳ සෘජු ඇගයුමක් කිරීමට ඉඩ සලසන මානව ජනවාර්ගික ගැටුමට මූලික වූ හේතු ද ඇතුළුව වගවීම පිළිබඳ උපකාරීවන වාතාවරණයක් වර්තමානයේ නොපවතී. මානව නිමිකම් ගරුකරන ඵලෙසම ජයග්‍රාහී උන්මාදයෙන් අන්වූ මූලික වෙනසක් සහිත විවෘත සමාජයක් ගොඩනැගීම සහ ශ්‍රී ලංකාවේ ජනවාර්ගික විවිධත්වය හඳුනාගත් සහ සියලු ජනයාගේ පුරවැසිභාවය පිළිගත් දෙමළ ජනයා රටේ අනාගතයෙහි මූලික පදනමක් කරගත්, දේශපාලන විසඳුමකට ඇති බැඳීම සඳහා දැඩි පියවරයන් හි අවශ්‍යතාවය මීට අයත් ය.

සිවිල් ජනයා ආරක්‍ෂා කිරීමේ ජාත්‍යන්තර භූමිකාව

යුද්ධයෙහි අවසන් අදියර තුළ සිවිල් ජනයා ආරක්‍ෂා කිරීම සම්බන්ධයෙන් එක්සත් ජාතීන්ගේ අංශවලට සහ මණ්ඩලවලට ගත හැකිව තිබූ ක්‍රියාමාර්ග ගැනීමට ඔවුහු අපොහොසත් විය. ජෝජ්ට ජාත්‍යන්තර නිලධාරීන් ආණ්ඩුව සමග පෞද්ගලිකව සහ ප්‍රසිද්ධියේ සහයෝගයෙන් කටයුතු කර සිවිල් ජනයා ආරක්‍ෂා කළ හැකි පියවර එනම් රෝහල්වලට, එක්සත් ජාතීන්ගේ මධ්‍යස්ථානවලට සහ රතුකුරුස සංවිධාන කාර්යාල වලට ෂෙල් වෙඩි ප්‍රහාර දැමීම නැවැත්වීමට කටයුතු කරමින් වන්නියේ සිදු වූ සිද්ධීන් අනාවරණය කරමින් අනතුරු පිළිබඳ මහජනයාට විවෘත වූ තොරතුරු ශක්තිමත් කර ඒවා සිවිල් ජනයාගේ ආරක්‍ෂාව වෙනුවෙන් යොදාගත හැකිව තිබූ බව කමිටුවේ මතය යි. නවදුරටත් ශ්‍රී ලංකාව සම්බන්ධයෙන් මානව නිමිකම් කවුන්සිලය මැයි මසදී යෝජනාවක් සම්මත කර ඇත්තේ යුද්ධයෙහි නිමාවත් සමගින් අසම්පූර්ණ තොරතුරු එක් රැස් කරමින්ය.

නිර්දේශ

දැනට ආණ්ඩුව සහ මහලේකම් අතර සිදුවෙමින් පවතින වගවීම පිළිබඳ වර්ධනාත්මක සම්බන්ධතාවන්ට පහත සඳහන් නිර්දේශ සමස්තයක් ලෙස ප්‍රයෝජනවත් වනු ඇතැයි කමිටුව අපේක්‍ෂා කරයි. වගවීම සම්බන්ධයෙන් විවිධ පැතිමානයන් ඔවුන් ආමන්ත්‍රණය කර තිබේ. ශ්‍රී ලංකා ආණ්ඩුව, එක්සත් ජාතීන් සහ අනෙකුත් කණ්ඩායම් විසින් ගත යුතු ක්‍රියාමාර්ග සම්බන්ධයෙන් කමිටුව අත්‍යවශ්‍ය යැයි සලකන සහ උණු පූර්ණ ක්‍රියාමාර්ග දක්වා තිබේ.

නිර්දේශ 01 : විමර්ශනයන්

A. කමිටුව මගින් සොයා ගන්නා ලද සනාථ කළ හැකි චෝදනාවන් හි ආලෝකය ඇතිව, ශ්‍රී ලංකා ආණ්ඩුව ජාත්‍යන්තර වගකීම්වලට අනකූල වෙමින් සහ සඵලදායී අභ්‍යන්තර වගවීම් සම්බන්ධ ක්‍රියාමාර්ග ගැනීමේ අරමුණ ඇතිව යුධ ගැටුමෙහි දී දෙපාර්ශවය විසින් ම උල්ලංඝනය කරන ලද ජාත්‍යන්තර මානුෂීය නීතීන් සහ මානව හිමිකම් නීතීන් සම්බන්ධ චෝදනා පිළිබඳ අවංක විමර්ශනයක් සිසුයෙන් සිදු කළ යුතුය.

B. මහලේකම් ඉතාමත් සිසුයෙන් ස්වාධීන ජාත්‍යන්තර යාන්ත්‍රණයක් පිහිටුවීමට කටයුතු කළ යුතුය. එහි නියෝගයන්ට පහත සඳහන් සමගාමී කාර්යයන් ඇතුළත් කළ යුතුය.

I. ආණ්ඩුව විසින් අභ්‍යන්තර වගවීම් ක්‍රියාවලිය කෙතරම් දුරට සාර්ථකව කරගෙන යන්නේ ද, උල්ලංඝනය කිරීම් පිළිබඳ චෝදනා පිළිබඳ සැබෑ විමර්ශනයන් සිදුකරන්නේ ද යන්න පිළිබඳ නිරීක්ෂණය කිරීම ඇතුළුව කාලානුරූපීව ඒවායේ සොයා ගැනීම් පිළිබඳ මහලේකම් වරයා දැනුවත් කිරීම.

II. සැබෑ සහ ඵලදායී අභ්‍යන්තර විමර්ශනයක් පිළිබඳව සැලකිලිමත් වෙමින් ස්වාධීනව උල්ලංඝනය කිරීම් පිළිබඳව විමර්ශනයන් සිදු කිරීම.

III. එක්සත් ජාතීන්ගේ මණ්ඩලයෙහි අනෙකුත් අංශයන්හි කමිටුව විසින් ඉදිරිපත් කරන ලද තොරතුරු ද ඇතුළත්ව යුද්ධයේ අවසන් අදියර සම්බන්ධයෙන් වගවීමට අදාළ තොරතුරු අනාගතයේදී භාවිත කළ හැකි පරිදි එකතු කිරීම හා ආරක්ෂා කිරීම.

නිර්දේශ 02 : වගවීමේ ප්‍රගමනය සඳහා ගතයුතු අනෙකුත් සිසුගාමී ක්‍රියාමාර්ග

අයිතීන් උල්ලංඝනය වූ සහ දිගින් දිගටම සිය අයිතීන් උල්ලංඝනය වන තත්ත්වයන් ආරක්ෂා කිරීමට සහ ආණ්ඩුවේ වගවීමේ ක්‍රියාවලියට ඇති බැඳීම පෙන්නුම් කිරීමටත් පහත සඳහන් ක්‍රියාමාර්ග ඉතා ඉක්මනින් ගත යුතු වේ.

A. වන්නියේ යුධ වින්දිතයන් සහ ආරක්ෂාවුවන්ගේ අභිමානය සහ සියලු අයිතීන් ආරක්ෂා කිරීම මූලික කරගනිමින් ශ්‍රී ලංකා ආණ්ඩුව පහත සඳහන් කෙටිකාලීන ක්‍රියාමාර්ග ක්‍රියාත්මක කළ යුතු වේ.

- I. රාජ්‍ය විසින් රාජ්‍යයෙහි උපකරණ විසින් හෝ රාජ්‍යයෙන් ඉඩ ලද අර්ධ හමුදා හටයන් සහ අනෙකුත් කණ්ඩායම් විසින් සිදුකරන හිංසනය සීමා කිරීම.
- II. යථා තත්ත්වයට පැමිණීමට සහ ජීවත් වන අයට ඔවුන්ගේ පවුල් වෙත පැමිණීමට පහසුකම් සැපයීම සහ මරණයකදී සිදු කරන සංස්කෘතික වතාවත් සිදු කිරීමට අවසර දීම.
- III. අතුරුදහන්වුවන්ට සහ මරණයට පත්වුවන්ට මරණ සහතික අයකිරීමකින් තොරව, ඔවුන්ගේ පවුලේ සාමාජිකයන් විසින් ඉල්ලුම් කරන ලද විට වැඩි දුර විමර්ශනයන් සඳහා ඉල්ලීම් වලින් තොරව කඩිනම් සහ ගෞරවනීයව ලබා දීම.
- IV. ආරක්ෂා වුවන් සියලු දෙනාට ඔවුන්ගේ සංස්කෘතික වටිනාකම්වලට සහ සාම්ප්‍රදායික භාවයන්ට ගරු කරමින් මනෝ සාමාජීය සහනය සැපයීම හෝ ඒ සඳහා පහසුකම් සැපයීම.
- V. සියලු අවගන්වුවන් හිඳහස් කිරීම සහ ඔවුන් පෙර පදිංචි නිවෙස්වලට යාමට පහසුකම් සැපයීම, ඔවුන්ගේ කැමැත්තට අනුව යළි පදිංචි කිරීම.
- VI. ආරක්ෂාවුවන්ට නැවත යථා තත්ත්වයට පත් වීම සඳහා අන්තර්ජාලික සහාය සැපයීම.

B. ශ්‍රී ලංකා ආණ්ඩුව විසින්, වාර්තා වන පරිදි බලෙන් අතුරුදහන්වුවන් සම්බන්ධයෙන් සහ ඔවුන්ට අත්වූ ඉරණම සම්බන්ධයෙන් හෝ ඊට අදාළ ස්ථානයන් සම්බන්ධයෙන් අනාවරණය කරගත යුතුය.

බලහත්කාරයෙන් සහ අකමැත්තෙන් තොරව සිදුවන අතුරුදහන්වීම් සම්බන්ධව වැඩිකරන කණ්ඩායම්වලට ශ්‍රී ලංකාවට පැමිණීමට ශ්‍රී ලංකා ආණ්ඩුව ආරාධනා කළ යුතුය.

C. රටෙහි පවතින දේශපාලන වාතාවරණයෙහි ආලෝකය ඇතිව ශ්‍රී ලංකා ආණ්ඩුව ඉතා ඉක්මනින් හදිසි හිනි රෙගුලාසි ඉවත් කිරීමටත්, ශ්‍රී ලංකාවට ඇති ජාත්‍යන්තර වගකීම්වලට පටහැනි ත්‍රස්තවාදය වැළැක්වීමේ සියලු නියෝග වෙනස් කිරීම සහ බඹඹෑ සැකරුවන් සම්බන්ධයෙන් සහ වෙනත් පුද්ගලයන් සම්බන්ධයෙන් පහත සඳහන් ක්‍රියාමාර්ගගතීම්.

- I. රඳවා තබා සිටින ස්ථානය කුමක් වුවත් වර්තමානයේ රඳවා තබා සිටින සියලු පුද්ගලයන්ගේ නම් ප්‍රසිද්ධ කිරීම සහ ඔවුන් රඳවා තබා ගැනීමේ හිතීමය පදනම ප්‍රසිද්ධ කිරීම.
- II. සියලු රැඳවුම්කරුවන්ට පවුලේ සාමාජිකයන්ට ප්‍රවේශ වීමට සහ හිතීමය උපදේශනයන්ට අවසර දීම.
- III. ප්‍රමාණවත් සාක්ෂි ඇතිව ඔප්පු කළ හැකි අපරාධ කළ අයට චෝදනා ඉදිරිපත් කිරීම සහ අනෙකුත් සියලු දෙනා නිදහස් කිරීම. ඔවුන්ට නැවත බාධා කිරීමේවලින් තොරව සමාජයට අනුගත වීමට අවසර දීම.

D. ශ්‍රී ලංකා ආණ්ඩුව, රාජ්‍ය විසින් සිදුකරන, නිදහස් ගමන් බිමන් සීමා කරන, රැස්වීම් සහ අදහස් දැක්වීමට සීමා කරන හෝ බිය ඇති කරන වාතාවරණයන් ඇති කිරීමට තුඩු දෙන භාවිතයන් සහ හිංසනයන් නිමා කළ යුතුය.

නිර්දේශ 03 : වගවීම් සම්බන්ධ දිගුකාලීන ක්‍රියාමාර්ගයන්

වර්තමාන ජයග්‍රහණ උත්සාදය විසින් සහ ප්‍රතිඥා කිරීම්වාදී වාතාවරණය අතීතය පිළිබඳ අවංක විමර්ශනයක් සඳහා වාතාවරණයක් නොසපයයි. දිගුකාලීන තත්ත්වයන් තුළ දේශපාලන අවකාශයන්ට විවෘත වීම සඳහා වගවීමක් සඳහා යුධ කාලය තුළ ගන්නා ලද ක්‍රියාවන්ට පහත සඳහන් ක්‍රියාමාර්ග ගැනීම අවශ්‍ය විය.

- A. උගත් පාඩම් හා සංහිදියා කොමසමෙහි කාර්යයන් සලකා බලන නමුත් ඊට දුරස්ථව ශ්‍රී ලංකා සිවිල් සමාජ සහභාගීත්වය ඇතිව විවේචනාත්මකව විභාග කිරීම සඳහා යුද්ධයට අදාළ වූ මූල හේතූන්, දෙපාර්ශවයෙන්ම මානව ජනවාර්ගික අන්තවාදය ඇතුළත්ව යුද්ධය ක්‍රියාත්මක කිරීම සහ හිංසනයේ විධිත් සහ සාමාන්‍ය ආයතනවල වගකීම් පිළිබඳ යම් ක්‍රියාමාර්ගයක් ගත යුතුය.
- B. යුද්ධයේ අවසන් අදියර තුළ සිදුවූ විශාල අනතුරු සම්බන්ධයෙන් ශ්‍රී ලංකා ආණ්ඩුව එහි වගකීම් පිළිබඳ විධිමත් දැනුවත් වීමක් නිකුත් කළ යුතුයි

C. යුද්ධයෙහි අවසන් අදියරෙහි දැඩි ලෙස හිංසනයට පත් වූ වින්දිතයන්, කාන්තාවන් සහ ළමයින්ට විශේෂ අවධානයක් ඇතිව, විශේෂයෙන් පහසුවෙන් අනතුරට භාජනය විය හැකි කණ්ඩායම්වලටද ජාත්‍යන්තර ප්‍රමිතයට අනුව වන්දි ගෙවන ක්‍රියා පිළිවෙලක් ශ්‍රී ලංකා ආණ්ඩුව පිහිටුවිය යුතුය.

නිර්දේශ 04 : එක්සත් ජාතීන්

යුද්ධයෙහි අවසන් අදියරෙහි සහ ඉන්පසු කාලය තුළ වන්දියේ සිවිල් ජනතාවගේ තත්ත්වයන් සම්බන්ධයෙන් එක්සත් ජාතීන්ගේ ප්‍රතිචාරය අවධාරණය කරමින්,

- A. මෙම වාර්තාවෙහි ආලෝකය ඇතිව 2009 මැයි මස ශ්‍රී ලංකාව සම්බන්ධයෙන් මානව හිමිකම් කවුන්සිලය ඉදිරිපත් කරන ලද යෝජනා ^A/HRC/S-11/1.1/Re.2& හැවත සලකා බැලිය යුතුය.
- B. ශ්‍රී ලංකාවෙහි මානුෂීය සහ ආරක්ෂිත මැන්ඩේටයන් ක්‍රියාත්මක වීම සම්බන්ධයෙන් යුද්ධය පැවති කාලය තුළ සහ ඉන්පසුව එක්සත් ජාතීන් විසින් ගන්නා ලද ක්‍රියාමාර්ගයන් පිළිබඳ දැඩි විමර්ශනයක් මහ ලෙකම්වරයා විසින් සිදුකළ යුතුය.

මෙම සාරාංශය උපුටා ගන්නා ලද්දේ www.transcurrends.com වෙබ් අඩවියෙහි

පරිවර්තනය

උපුල් වික්‍රමසිංහ

ගීතිකා ධර්මසිංහ